

Teorie interaktivních médií

Umění mediální ekologie

jaro 2011

Lenka Dolanová
(Kontakt: lenka.dol@gmail.com)

Umění mediální ekologie (přednáška)

Tématem přednášky je vztah tzv. umění nových médií a ekologického myšlení. Ekologii přitom chápeme jako interdisciplinární studium vztahů mezi organismy a jejich interakcí s prostředím. Budeme se věnovat sociální, mentální i environmentální ekologii, neboť (nová) média jsou v zásadě politická či eticko-estetická (F. Guattari). Budeme zkoumat umění, reflektující "dynamickou propojenost procesů a objektů, bytí a věcí, vzorců a hmoty" (M. Fuller).

"Ekologičtí novomediální umělci" využívají místní materiály a open source technologie, reflektují udržitelné procesy a zpracovávají lokální témata. Počátky ekologického umění sahají nejméně do 60. let 20. století. Od land-artu či zemního umění (R. Smithson, Nancy Holt, Alan Sonfist...), přes hnutí Fluxus, příklad Josepha Beuyse a jeho "sociálních skulptur" a varianty akčního a zemního umění v totalitním Československu se dostaneme k současným umělcům, kteří využívají přírodních procesů k iniciování technologických procesů. Sonifikují a vizualizují environmentální data, věnují se akustické ekologii (R. M. Schafer), využívají zvířata, rostliny nebo vlastní tělo jako materiál, reflektují vývoj biotechnologií.

Budeme se zabývat také novými místy vzniku umění: "místa odpadu" (Martha Rosler), průmyslové okraje měst, venkov, či další negalerijní prostory nejsou pouze kulisou ke vzniku děl, ale jsou jimi přímo spoluvytvářeny. Další tvůrci činí publikum v různé míře součástí děl, a jejich "dialogické umění" (Grant H. Kestner) se dostává do blízkosti sociální a politické sféry. Budeme také zkoumat, jaké jsou možnosti a podoby uměleckého aktivismu, propojujícího umění, média a ekologii.

POŽADAVKY K ABSOLVOVÁNÍ:

- účast na přednáškách (40 %)
- závěrečná esej (60 %)

TÉMATA:

U každého tématu je 1 - 2 texty (v rozsahu okolo 10 stran), by studenti měli přečíst před hodinou. Další texty jsou doporučené. Na konci sylabu je seznam literatury a celé názvy knih. Texty budou naskenované a přístupné online.

1) **24. 2. (distančně):**

Seznámení s termínem mediální ekologie, vztah umění a myšlení o ekologii

KE ČTENÍ:

- **Matthew Fuller: Media Ecologies. Materialist Energies in Art and Technoculture - kapitola Introduction: Media Ecologies (s. 1-12)**
- **Félix Guattari, The Three Ecologies (s. 19 - 45)**

2) **3. 3. (distančně):**

Co je ekologické umění: nástin možné historie/možných historií

KE ČTENÍ:

- **Stephen Wilson, Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology, MIT Press / Leonardo Books, 2002 (kapitola 2.4 Ecological Art, s. 128 - 147)**
- *Marga J. Bijvoet, Greening of Art (online) (předmluva a části 1-3, ...)*

3) **10. 3. (distančně):**

Umělec v (jiném) poli. Nové oblasti ekologického umění (geografické, metaforické, virtuální, reálné)... Vývoj vztahu ke krajině od 19. století.

KE ČTENÍ:

- **Jana Ševčíková - Jiří Ševčík, Zrození města z krajiny aneb simulovaný ráj. Příspěvek k problematice ve vztahu přírody a výtvarné kultury v 19. století (In: Člověk a příroda v novodobé české kultuře)**
- *Martha Rosler, Immigrating, 1975 (In: Situation, s. 152 - 153)*
- *Arjun Appadurai, The Production of Locality, 1996 (In: Situation, s. 171 - 174)*
- *texty z <http://www.artsandecology.org.uk/>*

4) **17. 3.**

Land-art a zemní umění ve vztahu k současnému umění (příklady: R. Smithson, Walter De Maria, Christo, Dennis Oppenheim, Hans Haacke, Harrisonovi, Agnes Denes..., česká verze land artu: Zorka Ságlová, Hugo Demartini...)

KE ČTENÍ:

- **Robert Smithson: The Collected Writings - kapitoly A Sedimentation of the Mind: Earth Projects (1968) (s. 100 - 113) a The Spiral Jetty (1972) (s. 143 - 153)**
- **Agnes Denes - Art for the Third Millenium - Creating a New World View (online In: M. J. Bijvoet (ed.), Reflections on Art, Science, and Technologe, jako pdf ke stažení na <http://www.stichting-mai.de/hwg/inhalt.html>)**
- *Karel Šrp, "toto není happening, ale..." Akce, tělo, české umění šedesátých let (In: s. 28 - 53)*

5) **24. 3.**

Joseph Beuys a současné podoby "sociální skulptury"

KE ČTENÍ:

- **Philippe Dutartre, Rozhovory s Beuysem. Votobia, 1999 (části nebo celá publikace)**
- *Peter Weibel, Context Art: Towards Social Construction of Art, 1994 (In: Situation, s. 46 - 52)*

6) **31. 3.**

Process art, konceptuální umění, systémové myšlení Fluxus ad.: technologie ekologie

KE ČTENÍ:

- **Owen F. Smith, Fluxus Praxis: An Exploration of Connections, Creativity, and Community (In: At a Distance, s. 116 - 138)**
- *Jack Burnham - Notes on art and information processing (pův. Selected quotes from: Software, The Jewish Museum, New York, 1970, s. 10-14) (online In: M. J. Bijvoet (ed.),*

Reflections on Art, Science, and Technology, jako pdf ke stažení na <http://www.stichting-mai.de/hwg/inhalt.html>

- Jack Burnham, *The Aesthetics of Intelligent Systems*, 1968 (*Artforum*, Sept., 1968)

7) 7. 4.

Umění je dialog? Podoby dialogického umění: umění pro změnu

KE ČTENÍ:

- **Grant H. Kester, *Conversation Pieces. Community + Communication in Modern Art. University of California Press, 2004. (Kapitola Introduction, s. 1 - 16)***

8) 14. 4.

Zvířata, rostliny, tělo, přírodní procesy jako materiál

KE ČTENÍ:

- **George Gessert, *Green Light. Towards an Art of Evolution (kapitola 1 Divine Plants and Magical Animals, s. 1-10)***

- Stephen Wilson, *Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology*, MIT Press / Leonardo Books, 2002 (kapitola 3.3 Materials and Natural Phenomena: Nonlinear Dynamic Systems, Water, Weather, Solar Energy, Geology, and Mechanical Motion, s. 234..)

9) 21. 4.

Biotechnologie, bio art, transgenetické umění.

KE ČTENÍ:

- **Beatriz da Costa, *Reaching the Limit. When Art Becomes Science (In: Tactical Biopolitics, s. 365 - 385)***

- Claire Pentecost, *Outfitting the Laboratory of the Symbolic. Toward a Critical Inventory of Bioart (In: Tactical Biopolitics, s. 107 - 123)*

10) 28. 4.

Soundscape: ekologie zvuku

KE ČTENÍ:

- **R. Murray Schafer - *Za akustický dizajn (In: Jozef Cseres, Michal Murin (eds.), *Od analógového k digitálnemu.*, s. 27 - 43)***

- R. Murray Schafer - *The Soundscape - kapitola Music, the Soundscape and Changing Perceptions (s. 103 - 119)*

- Tomáš Řiháček, *Zvukové prostředí města a jeho vliv na prožívání (zejm. kapitoly 3. Sluchová percepce v kontextu prostředí, těla a jednání, s. 28 - 46 a 5. Tradice sonosféry, s. 79 - 96)*

11) 5. 5.

Síť jako sociální prostředí - od počátků síťového umění k dnešku, internetový aktivismus

KE ČTENÍ:

- **Eduardo Kac, *Dialogical Telepresence Art and Net Ecology (online <http://www.ekac.org/dialtelep.html>)***

- David Garcia a Geert Lovink - *The ABC of Tactical Media*, 1996 (přeložil Dan Hrabina,

nepublik.)

- *Critical Art Ensemble - Nomadic Power and Cultural Resistance*, 1994 (přel. Dan Hrabina, nepublik.)

- *John Perry Barlow - A Declaration of the Independence of Cyberspace*, 1996 (přel. Dan Hrabina, nepubl.)

- *Joanna Drucker, Interactive, Algorithmic, Networked: Aesthetics of New Media Art (In: At a Distance, s. 35 - 59*

- *Annamarie Chandler, Animating the Social: Mobile Image/Kit Galloway and Sherrie Rabinowitz (In: At a Distance, s. 152 - 174)*

12) 12. 5.

Public art: idea veřejného umění a jeho proměny, umění situace

KE ČTENÍ:

- **BAVO, Artists, One More Effort to Be Really Political (In: Art and Activism in the Age of Globalization, s. 289 - 296)**

- **Lars Kwakkenbos, The Laboratory of Insurreconary Imagination: Art, Activism and Permaculture - An Interview with Isa Fremeaux and John Jordan (In: Art and Activism in the age of Globalization, s. 299 - 307)**

- *Marc Hutchinson, Four Stages of Public Art, 2002 (In: Situation, s. 101 - 105)*

- *Hannah Arendt, The Public Realm, 1958 (In: Situation, s. 108 - 109)*

- *Guy Debord, Preliminary Problems in Constructing a Situation, 1958 (In: Situation, s. 110 - 111)*

- *Krzysztof Wodiczko, Strategies of Public Address: Which Media: Which Publics?, 1987 (In: Situation, s. 124 - 127)*

- *Simon Sheikh, In the Place of the Public Sphere? or, The World in Fragments, 2004 (In: Situation, s. 137 - 141)*

13) 19. 5.

"Místa odpadu", nová místa umění mimo tradiční prostor galerie

ČTENÍ:

- **Robert Smithson: The Collected Writings - kapitoly What is A Museum? (1967) (s. 43 - 51) a A Tour of the Monuments of Passaic, New Jersey (1967) (s. 68 - 74)**

- **Robert Smithson, Dialectic of Site and Nonsite, 1972 (In: Situation, s. 36)**

- *Gordon Matta-Clark, Statement, 1976 (In: Situation, s. 33)*

- *Craig Owens, Earthwords, 1992 (In: Situation, s. 37)*

- **Michel Foucault, Other Spaces, 1967 (In: Situation, s. 53 - 54)**

- *Hal Foster, The Artist as Ethnographer, 1996 (In: Situation, s. 74 - 77)*

14) 26. 5.

Krátká přednáška o umění a včelaření.

Exkurze (návštěva výstavy Včela brněnská v Mendelově muzeu v Brně)

Zhodnocení kurzu.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Matthew Fuller, *Media Ecologies. Materialist Energies in Art and Technoculture*. The MIT Press, Cambridge, London, 2005.
- Robert Smithson: *The Collected Writings* (ed. Jack Flam). University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London, 1996.
- Félix Guattari, *The Three Ecologies*. Continuum, New York, 2008.
- Marga J. Bijvoet, *Greening of Art* (online na http://www.stichting-mai.de/hwg/amb/goa/greening_of_art_01.htm)
- Marga J. Bijvoet - *Between Science and Nature* (pův. In: *Natural Reality, Artistic Positions between Nature* r *Internationale Kunst*, Aachen 1999, s.76-85 Slightly revised version.) (online In: M. J. Bijvoet (ed.), *Reflections on Art, Science, and Technologe*, jako pdf ke stažení na <http://www.stichting-mai.de/hwg/inhalt.html>)
- Jack Burnham - *Notes on art and information processing* (pův. Selected quotes from: *Software, The Jewish Museum*, New York, 1970, s. 10-14) (online In: M. J. Bijvoet (ed.), *Reflections on Art, Science, and Technologe*, jako pdf ke stažení na <http://www.stichting-mai.de/hwg/inhalt.html>)
- Jack Burnham, *The Aesthetics of Intelligent Systems*, 1968 (*Artforum*, Sept., 1968)
- David Garcia a Geert Lovink - *The ABC of Tactical Media*, 1996 (přeložil Dan Hrabina, nepublik.)
- *Critical Art Ensemble - Nomadic Power and Cultural Resistance*, 1994 (přel. Dan Hrabina, nepublik.)
- John Perry Barlow - *A Declaration of the Independence of Cyberspace*, 1996 (přel. Dan Hrabina, nepubl.)
- Agnes Denes - *Art for the Third Millenium - Creating a New World View* (online In: M. J. Bijvoet (ed.), *Reflections on Art, Science, and Technologe*, jako pdf ke stažení na <http://www.stichting-mai.de/hwg/inhalt.html>)
- R. Murray Schaffer - *The Soundscape. Our Sonic Environment and the Tuning of the World*. Destiny Books, 1994.
- Jozef Cseres, Michal Murin (eds.), *Od analógového k digitálnemu. Nové pohľady na nové umenia v audiovizuálnom veku*. Fakulta výtvarných umení, Akadémia umení, Banská Bystrica, 2010.
- Tomáš Řiháček, *Zvukové prostředí města a jeho vliv na prožívání*. Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav. Brno, 2009.
- Stephen Wilson, *Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology*, MIT Press / Leonardo Books, 2002
- Beatriz da Costa a Kavita Philip (eds.), *Tactical Biopolitics. Art, Activism, and Technoscience*. The MIT Press, 2008.
- Claire Doherty (ed.), *Situation. Documents of Contemporary Art*. Whitechapel Gallery a The MIT Press, 2009.
- *Člověk a příroda v novodobé české kultuře*. NG v Praze, 1986.
- Pavlína Morganová, *Akční umění*. Nakladatelství J. Vacl, 2010 (2. doplněné vydání).
- Jiří Zemánek, *Divočina - příroda, duše, jazyk*. KANT, 2004.
- Grant H. Kester, *Conversation Pieces. Community + Communication in Modern Art*. University of California Press, 2004.
- Annamarie Chandler a Norie Neumark (eds.), *At a Distance. Precursors to Art and Activism on the Internet*. The MIT Press, 2006.
- George Gessert, *Green Light. Towards an Art of Evolution*, The MIT Press, 2010.
- Lieven De Cauter, Ruben De Roo & Karel Vanhaesebrouck (eds.), *Art and Activism in the Age of Globalization*. NAI Publishers, Rotterdam, 2011.